

Arkivnr: 2014/10795-2
Saksbehandlar: Jan Nordø og Lars Øyvind Birkenes

Saksframlegg

		Saksgang
Utval	Saknr.	Møtedato
Kultur- og ressursutvalet		11.02.2014
Fylkesutvalet		19.02.2014

Søknad Auno minikraftverk i Kvinnherad kommune. Fråsegn.

Samandrag

Auno Minikraftverk AS søker om utbygging av fall i Tveitelva i Omvikdalen i Kvinnherad kommune. Utbygginga vil gje ein produksjonsgevinst på 2,6 GWh/år. Utbyggingsprisen er på 3,29 kr/kWh.

Nedre del av Tveitelva er anadrom med gode vilkår for sjøaure. Auno kraftverk vil føra vatn i røyr frå heile anadrom strekkje i Tveitelva. Ei minstevassføring på 37 l/s er etter Fylkeskommunen sitt syn ikkje tilstrekkeleg til å oppretthalda funksjonen til Tveitelva som gyte- og oppveksthabitat for sjøaure.

Søknaden frå Auno Minikraftverk AS er dermed ikkje i samsvar med retningslinjer i Fylkesdelplanen for små vasskraftverk i Hordaland og Klimaplan for Hordaland der omsynet til sjøaure og naturmangfald generelt skal ha stor vekt i utbygginga av småkraft.

Forslag til innstilling

1. Av omsyn til sjøaure vil Hordaland fylkeskommune frarå bygging av Auno kraftverk.
2. Vassdraget i Omvikdalen har god gytebestand av sjøaure og mange utbygde kraftverk. Det er viktig av NVE vurderer samla belastning på vassdraget.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksfremlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.
Fylkesrådmannen, 29.01.2014

1. Innleiing

Med frist 15.07.2013 sende NVE fleire kraftverk i området på vestsida av Folgefonna til høyring. Sakene i Kvinnherad vart handsama av kultur- og ressursutvalet 11.06.2013 og fylkesutvalet 20.06.2013.

Blant sakene på høyring inngjekk Auno minikraftverk i Kvinnherad kommune. NVE sende saka på høyring under føresetnad av saka skulle avgjerast av Hordaland fylkeskommune. Ved nærare vurdering av saka finn NVE at søknaden om Auno minikraftverk må vurderast saman med dei andre prosjekta av omsyn til sumverknader. NVE har då vedtaksmynde og skal følgjeleg avgjera saka.

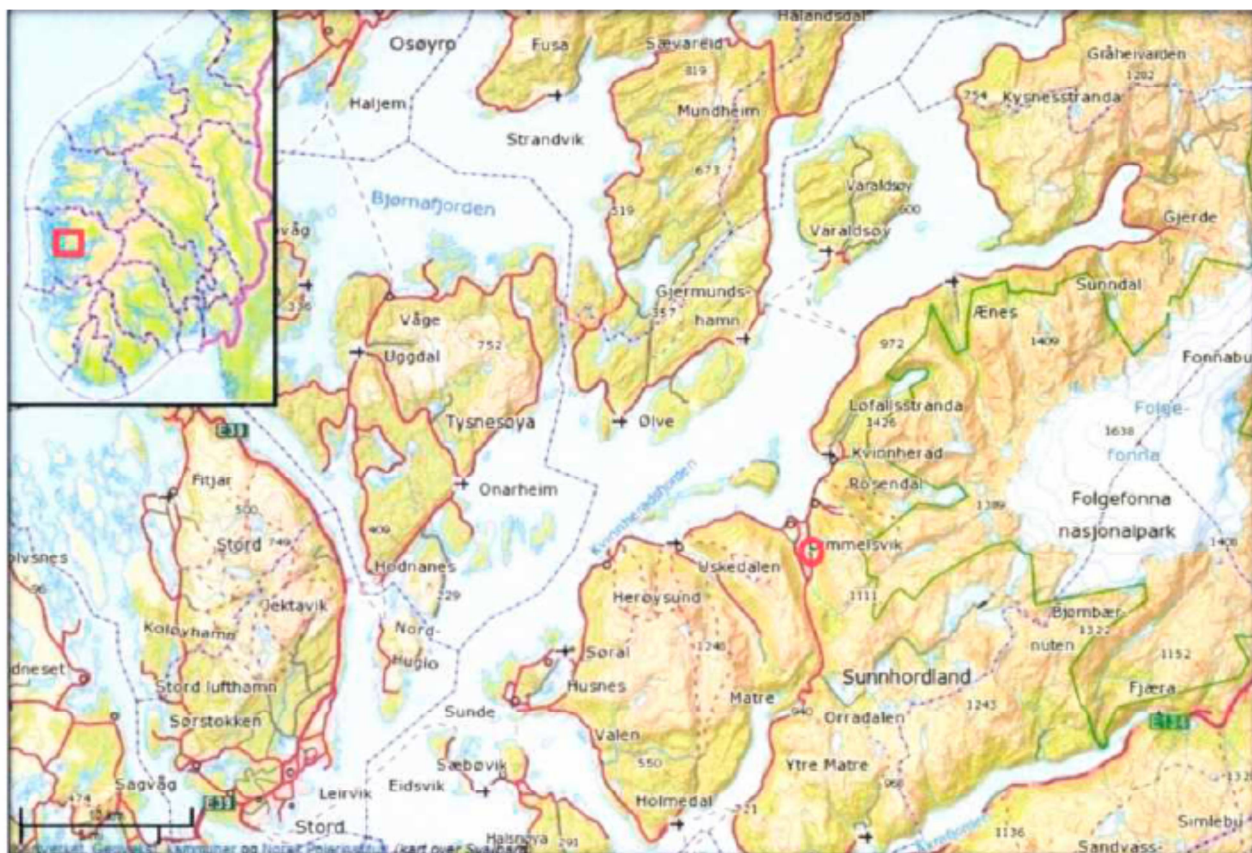
Av di ein la til grunn at fylkeskommunen skulle ha vedtaksmynde i saka, blei ikkje Auno minikraftverk omfatta av fylkeskommunen si høyringsfråsegn. NVE bed difor Hordaland fylkeskommune om å gje si fråsegn til saka snarast og innan 7. mars 2014. Dette er svært kort frist i høve den politiske handsaminga.

Utbyggjar er Auno Minikraftverk AS og grunneigarane Svein Hjelmeland, Olav Karsten Hjelmeland og Eivind Tvedt. I tillegg har to andre grunneigarar leigd vekk fallrettane i området.

2. Søknaden

2.1. Områdeomtale

Auno minikraftverk er planlagt utbygd i ein sidedal til Omvikdalen i Kvinnherad kommune. Næraste tettstad er bygda Rosendal, kring 5 km nordaust for utbyggingsområdet. Tveitelva er ein del av vassdraget Storelva.

Figur 1 Kartutsnitt over området med raud ring rundt tiltaket i Omvikdalen

2.2. Prosjektskildring

Kraftverket vil nytta eit fall på 100 m i Tveitelva. Inntaket er planlagd på kote 135 der det i dag er ein inntaksdam til kommunalt vassverk, og kraftstasjon på kote 35.

Vassvegen på 600 m ned til Auno minikraftverk er planlagt nedgrave og skal delvis følgja eksisterande gardsveg og må kryssa fv 40. Det må påreknast sprenging i øvre del av traséen. Det er behov for ca. 35 m ny veg. Middelvassføringa er 335 l/s, og kraftverket er planlagt med ei maksimal slukeevne på 850 l/s. Kraftverket vil ha ein installert effekt på 0,68 MW og etter planane gje ein produksjon på 2,6 GWh. Det er planlagt ei minstevassføring på 37 l/s heile året. Utbyggingsprisen er på 3,29 kr/kWh.

Det er er i dag to små elvekraftverk i Tveitelva ovanfor det planlagde minikraftverket. Tveitelva Kraft AS har ein årsproduksjon på omlag 0,7 GWh; Ilaget Energi AS har ein installert effekt på 1,7 MW og ein årsproduksjon på om lag 7,88 GWh. Begge desse kraftverka er eigde og drivne av to av fallrettseigarane i det planlagte nye prosjektet.

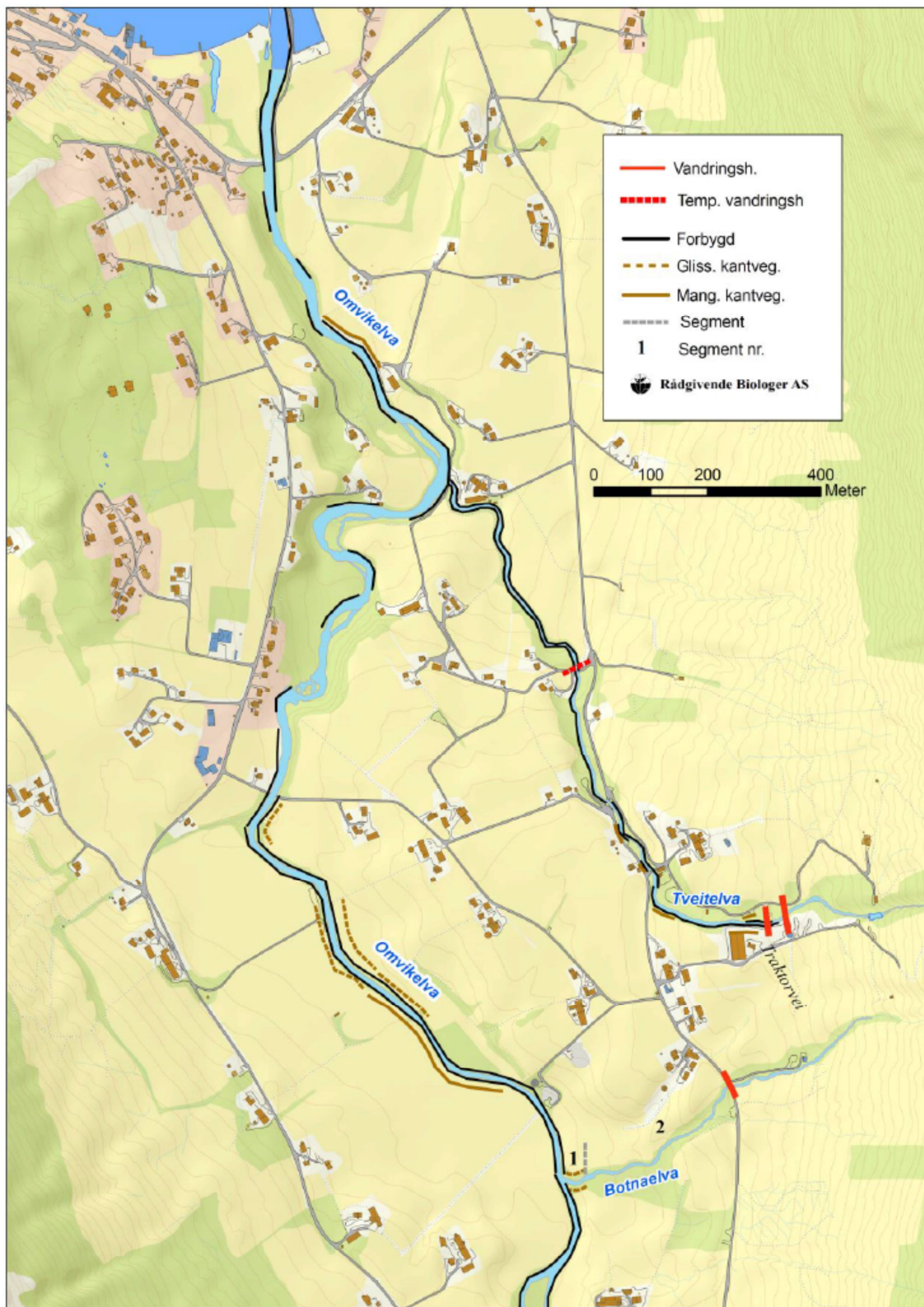

Figur 2 Biletet viser Tveitelva og planlagt utbyggingsområde for Auno minikraftverk

3. Verknader for natur og samfunn

3.1. Biologisk mangfald

Området er prega av jordbruksdrift og er eit typisk kulturlandskap, med gardsbruk, enkeltbustader, vegar og bruer. Det er ikkje funne raudlisteartar i tilknytning til elva og heller ikkje naturtypar av stor verdi.

Figur 3 Oversikt over fysiske inngrep og anadrome vandringshindringar i nedre del av Omvikelva. Tveitelva er sideelv til Omvikelva og anadrom på heile strekninga opp til dammen i høgre kant.

3.2. Fisk

Tveitelva er ein sidebekk til Omvikelva, som er hovudelval i Omvikdalen. I Omvikelva er det laks og sjøaure, og fiskeundersøkingar tyder på at Tveitelva kan vera gyte- og oppvekstområde for sjøaure. Det er noko tvil om auren er sjøaure, og kor langt oppover i elva han kan gå. Den biologiske rapporten i søknaden konkluderer med at ut frå dei fiskeregistreringane som er gjort, må Tveitelva vurderast som eit anadromt vassdrag, kanskje så langt opp som til inntaksdammen.

I små elvar er auren meir var for reduksjon i vassføring enn i større vassdrag. Redusert vassareal vil óg gje reduserte produksjonsområde for yngel og småfisk.

Som avbøtande tiltak blir foreslått minstevassføring på 37 l/s heile året, noko som er over dobbelt av alminneleg lågvassføring, men likevel svært lågt samanlikna med middelvassføringa på 335 l/s.

3.3. Kulturminne

Potensial for funn av automatisk freda kulturminne på nord- og austsida av Tveitelva er forholdsvis lite sjølv om det er gjort funn i nærleiken, på sørsida av Tveitelva. Det har lege to gravhaugar nær tunet på bnr. 1, sør for Tveitelva, og det er kjent opplysningar om ei samling med minst fem gravhaugar på bnr. 3 og 7 i sørvesthellinga ned mot Storelva. Det er i området langs vegen, mellom Tveitelva og Botnelva, det gamle klyngetunet låg, så ut frå den landskapsmessige plasseringa av gravhaugane så har nok busetnaden i jernalder også lege i området.

3.4. Landskap

Elva ligg i Omvikdalen, ein brei u-dal med store moreneavsetnader som gjev eit god grunnlag for jordbruk. Elvelaupet er prega av lausmassar i form av stein, langs heile laupet er det kantvegetasjon, men nokre stader er det steinurar som dominerer.

3.5. Samfunnsinteresser

Elva har vore nytta til offentleg vassforsyning, men denne skal flyttast til nabobygda før kraftutbygging. Vatnet skal då fungera som reservevasskjelde.

Elvestrekninga er ikkje nytta til friluftsliv. Ovanfor inntaket går det ein veg opp til fjellet som vert nytta til friluftaktivitetar. Då ein vil nytta eksisterande dam til inntak, vil det ikkje koma merkbare endringar som følgje av tiltaket.

Turbinen vil gje noko støy under drift, men i følgje søknaden vil mykje av lyden gå gjennom avlaupskanalen.

Kraftutbygginga kan auka verdien på gardsbruka.

4. Vurdering

Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som sektormynde for kulturminne. I vurdering av prosjektet i høve til regionale omsyn har vi nytta Klimaplan for Hordaland 2010-2020, Verdivurdering av landskap i Hordaland fylke¹ og Område for friluftsliv². Det er vidare referert til verdikart og retningsliner i Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland og rapport 1781 frå Rådgivende Biologer 2013 om anadrome vassdrag i Hardangerfjorden.

¹Aurland naturverkstad, 2011. På oppdrag får Hordaland fylkeskommune

²Kartlegging og verdsetting av regionalt viktige område i Hordaland, Hordaland fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland, 2008

Klimaplan for Hordaland slår fast følgjande overordna mål og strategiar for energiproduksjonen:

Mål for energi: *Energibruken skal reduserast og gjerast berekraftig gjennom effektivisering og bruk av fornybar energi. Innan 2030 skal energibehovet til alle føremål i størst mogleg grad dekkjast av fornybare energikjelder utan tap av naturmangfald.*

Strategi C: Hordaland skal vera ein føregangsregion i produksjon av fornybar energi

Delmål 9: Hordaland skal produsera energi frå fornybare kjelder og med minst mogleg arealkonfliktar. Ein skal ta omsyn til naturmangfald, friluftsområde og store landskapsverdiar i fylket. Jf. Fylkesdelplan for små vasskraftverk.

4.1. Biologisk mangfald

Inngrepet vert vurdert som lite konfliktfylt i høve til biologisk mangfald.

4.2. Fisk

I fylkesdelplanen for små vasskraftverk er det i høve til **fisk** gjeve slike rammer:

R6 2. I lakseførande elver bør ein ikkje gje løyve til bygging av kraftverk på lakseførande strekning, og ein må visa varsemd ved utbygging oppstraums lakseførande strekning.

R6 3. For elvestrekningar med sjøaure eller storaure skal ein ikkje gje løyve til vesentlege vasstandsreduksjonar. Der det er store fiskeinteresser skal ikkje tilhøva for fiske reduserast. For kraftverkutbygging oppstraums aktuell elvestrekning for fisk skal det vurderast om automatisk forbisleppingsventil skal monterast. Løyve til utbygging i mindre viktige område for sjøaure og storaure føreset auka og differensiert minstevassføring, ekstra høg minstevassføring i gytevandringstida og sikre inntaksordningar for å unngå tap av fisk i turbin.

Rådgivende Biologer har vurdert tilstanden til dei anadrome vassdraga i Hardanger, m.a. habitattilhøva i Tveitelva:

«Tveitelva er relativt stri, spesielt i øvre del, hvor den preges av små kulper og fall. Lenger nede er det et større innslag av flatere strykområder med lavere vannhastighet. Det er små flekker med egnet gytegrus på stort sett hele anadrom strekning, og dette er trolig en relativt viktig gytebekk for sjøaure i vassdraget. Den har også gode oppvekstforhold for ungfisk.»

Av vassdraga i Omvikdalen får Tveitelva høgste verdi på habitat og god i kvalitetskategorien. Anadrom strekkje i Tveitelva er 1160 m.

Det er to vassdrag lenger oppe i Tveitelva, begge over anadrom strekkje. Auno kraftverk vil føra vatn frå heile anadrom strekkje i Tveitelva. Tiltakshavar legg opp til 37 l/s i minstevassføring. Etter Fylkeskommunen sitt syn er ikkje dette tilstrekkeleg til å oppretthalda Tveitelva som gyte- og oppvekshabitat for sjøaure slik retningslinene i R6 i fylkesdelplanen legg opp til.

Bestandane av sjøaure i Hardangerfjorden er under press, men vassdraget i Omvikdalen skil seg ut i regionen (midtre Hardanger) som det einaste med god gytebestand av sjøaure. Det er allereie minst seks utbygde kraftverk i vassdraget. Det er difor viktig at NVE vurderer samla belastning på vassdraget.

4.3. Kulturminne

Om det vert gjeve løyve til utbygging, vil ikkje Hordaland fylkeskommune stilla krav om arkeologisk undersøking i samband med inntak, røyrgatetrasé, vegtilkomst og stasjonsbygning for Auno minikraftverk.

Når det gjeld trasé for jordkabel, skal tiltakshavar ta kontakt med Hordaland fylkeskommune, kultur- og idrettsavdelinga når kabeltraséen frå røyrgata sitt kryssingspunkt ved Tveitelva og fram til tilkoplingspunkt er avklara og kartfest, slik at Fylkeskommunen kan gje kulturminnefagleg vurdering av plasseringa av denne.

Elles ber ein om at ein søkjer å unngå inngrep i/skade på eventuelle kulturlandskapstrekk som steingardar, eldre vegar/stiar, bakkemurar, tufter m.m.

Hordaland fylkeskommune gjer merksam på at tiltakshavar har plikt til å visa aktsemd, og til straks å melda frå til Hordaland fylkeskommune dersom ein i samband med tiltak skulle støyta på automatisk freda kulturminne (jfr. kulturminnelova § 8, 2. ledd).

4.4. Landskap

Inngrepet vert vurdert som lite konfliktylt i høve landskap. Det er ikkje registrert store landskapsverdiar i sjølve utbyggingsområdet, og inngrepet vil bortsett frå mindre vassføring vera lite synleg sidan røyrgate er grav ned. Det må likevel påreknast sprenging i øvre del av traséen, og det er behov for ca. 35 m ny veg. Om det vert gjeve løyve til utbygging, er det viktig at desse inngrepa vert så skånsame som mogleg.

4.5 Friluftsliv

Det er ikkje knytt særlege friluftslivsinteresser til området for tiltaket. Konfliktpotensialet vert difor vurdert som lågt.

5. Oppsummering og tilråding

Minikraftverket vil få ein produksjonsgevinst på 2,2 GWh/år. Utbyggingsprisen er på 3,29 kr/kWh. Det er inngått avtale med Kvinnherad Energi AS om nettilknytning.

Konsekvensane for ålmenne interesser er i all hovudsak knytte til fisk. Tveitelva har stor verdi som gyte- og oppveksthabitat for sjøaure. Ei minstevassføring på 37 l/s heile året vil vera i strid med føringane i Fylkesdelplanen for små vasskraftverk i Hordaland som seier at på elvestrekningar med sjøaure eller storaure skal ein ikkje gje løyve til vesentlege vasstandsreduksjonar.

Prosjektet er difor ikkje i samsvar med Hordaland fylkeskommune sine mål om at ein i i størst mogleg grad skal dekkja energibehovet frå fornybare energikjelder utan tap av naturmangfald.